

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2015/2016

Destinace (země, město): Itálie, Neapol

Jméno, příjmení: Mgr. Petra Macurová

Università degli Studi di Napoli „L'Orientale“ je vysoká škola, která své oficiální uznání jakožto vzdělávací instituce získala již roku 1732. Tehdy se ještě nejednalo o univerzitu, ale o Čínské kolegium, jehož hlavním účelem bylo církevní vzdělávání a příprava na kněžství mladých Číňanů v Neapoli, kteří následně měli šířit katolicismus ve své zemi. Stejnou důležitost, jako mělo religiózní vzdělání, již od počátku měla také příprava lingvistická – absolventi kolegia měli být vynikajícími tlumočníky, experty na indické a čínské jazyky. Postupem času vznikl při Čínském kolegiu i konvikt pro vzdělávání mladých Neapolitánů, posléze byli na kolegium přijímáni také obyvatelé mocné Osmanské říše. Po sjednocení Itálie Čínské kolegium prošlo určitou reformou, jeho „nástupcem“ se stalo Královské asijské kolegium, tentokrát již formálně rozdělené na dvě části: jednu zabývající se vzděláním církevním a druhou věnující se studiu asijských jazyků. V té době se již na kolegiu vyučovala arabština a ruština, následně přibyla např. perština, moderní řečtina, urdština a hindština. V roce 1888 se kolegium právně stalo Institutem Orientale, jehož lingvistická část byla právně rovna univerzitě (část věnující se církevnímu vzdělání byla potlačena a dnešními termíny by byla označena jako střední škola).

Università degli Studi di Napoli „L'Orientale“ je nejstarší univerzitou v Evropě, na níž lze studovat sinologii a orientalistiku. V této tradici (tedy lingvistického, literárního a historického vzdělávání) „L'Orientale“ nadále pokračuje, nejedná se však o tradici omezující, dnes zde můžete současně studovat jazyky západní i východní, což je kombinace, kterou většina univerzit neumožňuje. Český jazyk se v Neapoli vyučuje od 20. let 20. století, stejně jako v Římě a v Padově (jedná se o první katedry češtiny v Itálii), a v současnosti je jednou ze dvou italských univerzit, na které působí řádný profesor češtiny.

Také v akademickém roce 2011/2012 univerzita prošla určitým formálním přeskupením a nyní (od 1. ledna 2012) již čeština nespadá pod katedru studií východní Evropy (Dipartimento di Studi dell'Europa

Orientale), ale pod katedru literatury, lingvistiky a komparace (Dipartimento di Studi Letterari, Linguistici e Comparati).

V akademickém roce 2015/2016 se studiu češtiny věnovalo 12 studentů různých oborů. V prvním ročníku byli zapsáni 2 studenti, v druhém ročníku pokračovali také 2 studenti, do třetího ročníku byly zapsány 2 studentky a do pátého ročníku také 2 studentky. Mimo to byla ještě 1 studentka zapsána do doktorského studia. Na semináře spadající pod lektorát docházely také 3 studentky z Polska, které do Neapole přijely na studijní pobyt Erasmus (1 studentka v podzimním semestru 2015, 2 studentky v jarním semestru 2016). 1 student strávil jarní semestr 2016 v České republice (Masarykova univerzita v Brně), kde se věnoval především studiu češtiny, přestože se nejedná o jeho hlavní studijní obor. V jarním semestru 2016 dvě studentky studium úspěšně ukončily. Přestože pravidla italských univerzit nedovolují, aby po studentech byla vyžadována docházka, téměř všichni studenti na semináře z češtiny (tak jako každý rok) pravidelně docházeli. Studenti si češtinu a Českou republiku oblíbili, jsou zvědaví a mají k ní vřelý vztah.

K mým povinnostem vyplývajícím z dřívější italské smlouvy a způsobu výuky češtiny na neapolské univerzitě patřila výhradně výuka českého jazyka, jež probíhá v italském a českém jazyce (gramatika, konverzace, písemný projev, konzultace diplomových prací). Pro každý ročník jsou vymezeny dva 120minutové bloky týdně. Mimo obvyklých seminářů z češtiny jsem některým studentům vyhradila také semináře navíc tak, aby si doplnili probranou látku (z důvodu dlouhodobé nepřítomnosti). Studentům jsem byla k dispozici i v konzultačních hodinách (2 hod./týden, v případě potřeby i více) a také mimo ně, byla-li potřeba, např. při vyřizování náležitostí týkajících se stipendia v zahraničí (pomoc s překladem životopisu či diplomu do českého jazyka, vyplňování formulářů) apod.

Studentům 1. a 2. ročníku jakožto referenční příručka slouží učebnice gramatiky v italštině¹, jejíž obsah musí studenti během dvou let zvládnout. V seminářích jsem však využívala především materiály nové – rozhovory, texty, lexikální a gramatická cvičení –, části nové učebnice češtiny² pro italské rodilé mluvčí, a také další učebnice zaslané DZS, a to podle vhodných témat, probírané gramatiky a potřeb studentů. K tomu jsem vytvářela i další materiály (procvičování gramatiky, konverzace, poslech, tabulky, cvičení na zlepšení výslovnosti, české reálie). K výuce 3., 4. a 5. ročníku běžně využívám zejména materiály vlastní (texty a cvičení z nové učebnice, texty týkající se českých reálií, historie Československa a České republiky apod.), dále pak také texty z různých učebnic pro pokročilé a zjednodušených beletristických textů, příp. novinových článků, společně s opakováním a probíráním složitější (nebo problematičtější) gramatiky a lexika. Všechny ročníky se věnují i projevu písemnému.

Veškerá výuka i konzultace probíhaly v kabinetu českého jazyka, který disponuje počítačem (vlastním a notebookem zapůjčeným DZS), dobře vybavenou příruční knihovnou, různými disky CD a DVD, je možné si také zapůjčit projektor. Knihovna slouží k interním potřebám pracoviště, studenti si z ní

¹ Casadei, Lucia.: *Grammatica pratica di lingua ceca*. Bagatto Libri, Roma 2004.

² Autoři: dott. Lucia Casadei, prof. François Esvan, Mgr. Petra Macurová, vyjde v nakladatelství Hoepli.

podle potřeby mohou vypůjčit jakoukoli publikaci či přenosné médium, přičemž je o výpůjčkách samozřejmě vedena dokumentace. Podrobná inventarizace knihovny byla provedena v lednu 2011, seznam materiálů zaslaných DZS byl aktualizován v červenci 2016. Univerzita pak disponuje také oficiální knihovnou a audiovizuálním centrem.

S ohledem na zefektivnění výuky od roku 2012 využíváme také e-learningový systém³. Studenti si tak mohou stahovat materiály, které nejsou obsaženy v primární příručce, odevzdávat skrze něj eseje a překlady, vypracovávat úkoly. Mimo učební materiály web obsahuje také kompletní rozvrh hodin a odkazy na zajímavé stránky, které jsou s češtinou nebo Českou republikou spojené (odkaz na jazykovou příručku, nastavení české klávesnice, korpus, on-line procvičování češtiny, ČT, noviny, webové stránky Prahy a Brna ad.).

V rámci podpory studia češtiny a informovanosti ohledně České republiky jsem potom připravila seznam internetových stránek (s krátkým popisem jejich obsahu v jazyku, v němž jsou vypracovány), které souvisejí s češtinou nebo Českou republikou. Jedná se o odkazy potřebné ke studiu českého jazyka, k vyhledávání informací ohledně studia v České republice nebo pobytu v České republice (odkazy na slovníky, stránky zabývající se českou gramatikou a pravopisem, on-line kurzy, web MŠMT odkazující na studium cizinců v ČR a letní školy, web poskytující kompletní informace k získání trvalého pobytu v ČR, odkazy na důležité organizace, dále stránky Českého centra, televize, rádia, novin a časopisů, největších knihoven v ČR ad.), které jsou také dostupné z webových stránek jazykového centra CILA⁴.

V listopadu 2012 vedení univerzity v Neapoli podepsalo smlouvu s Ústavem jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy, díky níž univerzita získala právo na vykonávání certifikované zkoušky z českého jazyka pro cizince. Tuto zkoušku v současnosti na jiné vysoké škole ani v jazykovém centru na území Itálie nelze vykonat. Získání těchto pravomocí je tedy výhodné, např. pro studenty, kteří mají určitou (nižší nebo vyšší) znalost češtiny, přičemž ta není jejich hlavním oborem, pro děti českých emigrantů a všechny Italy, kteří chtějí pracovat v České republice nebo se ucházejí o pracovní pozice s Českou republikou či střední Evropou spojené. Informace ohledně podmínek a průběhu zkoušky jsou k dispozici na webových stránkách univerzitního Jazykového audiovizuálního centra (CILA)⁵.

Toto úsilí se ukázalo jako přínosné, na zkoušku konanou v červenci 2014 se přihlásilo 8 kandidátů, z toho 6 bylo studentek češtiny na neapolské univerzitě a jedna absolventka. Kandidáti skládali zkoušku v celé škále úrovní znalosti jazyka podle společného evropského rámce, tedy od úrovně A1 až do úrovně C1, a většina z nich ve zkoušce uspěla.

Mimo běžnou výuku měli studenti možnost zúčastnit se i jiných aktivit spojených s českým jazykem nebo českou kulturou. Na konci února 2016 měli studenti neapolské univerzity možnost během tří dnů

³ Dostupné z: <http://elearning.unior.it/>.

⁴ Dostupné z: <http://www.unior.it/ateneo/8880/1/ceco-sul-web.html> (se záložkami daných kategorií nalevo).

⁵ Dostupné z: http://www.unior.it/index2.php?content_id=8445&content_id_start=1.

zhlédnout šest českých filmů. Již tradiční promítání bylo zařazeno do rámce nepovinně volitelných předmětů pro studenty studijních programů Jazyky, literatury a kultury v komparaci, Mediační lingvistika a kultura a Literatury a kultury v komparaci. Filmy byly vybrány tak, aby odrážely určité historické události Československa i každodenní realitu, společně s filmy, které napomáhají zamyslet se nad společností jako takovou. Promítání bylo otevřeno poučením věnujícím se České republice, její poloze a důležitým bodům historie Československa tak, abychom naši zemi přiblížili studentům jiných jazyků, jimž je česká historie a kultura většinou zcela neznámá. Každému filmu předcházela krátká úvodní slova pana prof. Françoise Esvana seznamující studenty s pozadím filmu, danými událostmi, případně záměrem autora.

Na programu byly 4 filmy reflektující období komunismu v Československu, zaměřující se na postavení určitých sociálních vrstev či na (ne)obvyklé situace, s nimiž se jedinec (snad) mohl setkat. Jedná se o „trezorové“ filmy *Ucho* (1970) a *Svatba jako řemen* (1967), oskarového *Kolju* (1996) a Českým lvem oceněné *Fair Play* (2014). Dalšími dvěma promítanými filmy byly neválečné snímky z období 2. světové války *Ostře sledované vlaky* (1966) a *Je třeba zabít Sekala* (1997). Všechny filmy byly promítány v českém znění s italskými titulky, většinu z nich jsme vytvořili a přeložili na katedře českého jazyka a literatury⁶. Promítání se zúčastnilo na 60 studentů, a to nejen studentů slovanských jazyků, ale také studentů jazyků románských a germánských, i několik studentů jazyka čínského, kteří tak nahlédli pod pokličku české filmové tvorby a mohli si upřesnit povědomí o zemi, nikoli geograficky, ovšem informačně často velmi vzdálené. Tento fakt kladně posoudili také studenti, kteří se promítání filmů zúčastnili – ať už ocenili filmy samotné, charakter hlavních postav, dobové pozadí nebo český humor, celou akci ohodnotili jako zajímavou a poučnou.

Mimo aktivit vzdělávacích jsme se studenty setkali na vánočním večírku, který jsme uspořádali na katedře češtiny. Večírku se zúčastnili také profesori a studenti polštiny, srbštiny a bulharštiny. Podávaly se tradiční pochutiny daných zemí a zpívaly se vánoční písně.

Školní rok jsme neoficiálně zakončili neformálním posezením v pizzerii se všemi studenty a několika absolventy katedry češtiny. I z toho je patrné, že studenti češtiny mají k oboru vřelý přístup a obecně zde vládne příjemná atmosféra a dobré vztahy.

V Neapoli 28. července 2016

⁶ Titulky k filmu *Kolja* a *Ostře sledované vlaky* nám poskytla dott. Lucia Casadei (Università di Roma „La Sapienza“).